

DE SCHILDERSWIJK

Onze straatnamen, oorsprong en betekenis (12)

In de zestiger jaren zijn in onze gemeente grote bouwlocaties gerealiseerd. In de wijken Odenvelt, Nieuwe Vaart en De Meern Zuid zijn heel wat huizen gebouwd. Dat bleek nog niet voldoende om aan de vraag te kunnen voldoen. De gemeenteraad besloot om het gedeelte tussen de Henri Dunantlaan en de Smalle Themaat in Vleuten als bouwlocatie aan te wijzen. Deze wijk gaat als Hinderstein-Noord de geschiedenis in.

HINDERSTEIN-NOORD

Vanzelfsprekend moesten voor de nieuwe wijk straatnamen bedacht worden. De politieke partij Burger en Gemeenschap deed op 20 september 1986 schriftelijk een tegenvoorstel op datgene wat door de Commissie Straatnaamgeving was voorgesteld. Op 2 juli 1986 had Burger en Gemeenschap geopperd om voor de nieuwe wijk namen te gebruiken van families die een eeuw of langer in onze gemeente woonachtig zijn. Het college van Burgemeester en Wethouders vond het een sympathiek idee. Men verwachtte echter dat de uitvoering problemen zou gaan geven. Er waren maar tien straatnamen nodig terwijl er meer families met 'oude' namen waren.

Achteraf gezien moet vastgesteld worden dat Joke Eysenbach van Burger en Gemeenschap zeer accuraat te werk is gegaan. Uitgangspunt was het jaar 1887 precies honderd jaar eerder dan de oplevering van de eerste woningen in Hinderstein Noord. Alle achternamen zijn verzameld en toen bleek dat in dat jaar 53 kinderen zijn geboren. Een groot deel van de geslachtsnamen van deze kinderen kwam niet meer voor. Van de overgebleven namen werden er tien geselecteerd welke op dat moment het meest voorkwamen. De gemeenteraad heeft deze naamgeving ondanks veel sympathie niet aangedurfd. Men besloot het voorstel van de Commissie Straatnaamgeving om de straten te benoemen naar Nederlandse schilders op 23 september 1986 aan te nemen. Door het vele researchwerk van Burger en

Gemeenschap is wel inzicht gekregen in de oudste families in onze gemeente.

Omdat over de zeven schilders al veel gepubliceerd is, beperken we ons in het kader van de serie 'Onze straatnamen, oorsprong en betekenis' in verband met de volledigheid tot de voornaamste feiten uit hun levensloop.

RUBENSLAAN EN RUBENSHOF

Van de zeven schilders in de wijk Hinderstein Noord is Pieter Paul Rubens de oudste. Hij is op 28 juni 1577 in het Duitse Siegen geboren. Zijn ouders waren de Antwerpse advocaat en schepen Jan Rubens en Maria Pypelinckx. In 1592 werd Pieter Paul leerling van de landschapschilder Tobias Verhaecht en vervolgens van Adam van Noort en Otto van Veen. In 1598 werd hij 'vrymeester' in Antwerpen. Twee jaar later ging hij naar Italië waar hij acht jaar verbleef. Op 25 oktober 1608 kwam hij weer terug naar Antwerpen. Op 23 september 1609 werd hij benoemd tot hofschilder van de aartsherto-

Rubenslaan vanuit het zuiden.

gen Albrecht en Isabella en in datzelfde jaar op 30 oktober trad hij in het huwelijk met Isabella Brant.

Na de dood in 1621 van aartshertog Albrecht bleef hij hofschilder. Daarnaast kreeg hij van aartshertogin Isabella belangrijke diplomatieke opdrachten. Nadat zijn vrouw in 1626 was overleden, trouwde hij in 1630 met de 16 jarige Hélène Fourment. Pieter Paul Rubens overleed op 30 mei 1640 in Antwerpen en werd begraven in de Sint Jacobskerk eveneens in Antwerpen. Beide straten zijn op 23 september 1986 door gemeenteraad vastgesteld¹.

JOHAN VERMEERERF

Tot het einde van de 19e eeuw was Vermeer niet zo'n bekende schilder. Dat is ook de oorzaak dat van zijn leven niet veel bekend is. Johannes, beter bekend als Jan Vermeer is op 31 oktober 1632 in Delft geboren. Hij was zoon van een zijdewerker die zich ook wel met kunsthandel bezighield. In 1653 trouwde hij in Delft en werd lid van het Sint Lucasgilde. Niet is bekend van wie hij een schildersopleiding heeft gekregen. Men vermoedt dat het Carel Fabritius, een leerling van Rembrandt, is geweest. Uit zijn werk blijkt wel dat hij contact heeft gehad met Utrechtse volgelingen van Michel Angelo Merisi da Caravaggio bij ons beter bekend als Michelangelo. Dat kan geconcludeerd worden uit twee schilderijen waar op de achtergrond van een interieur een schilderij van de Utrechtse Dirck van Baburen hangt.

Vermeer was geen groot productieve schilder want van hem zijn slechts 35 schilderijen bekend. Hij heeft altijd in Delft gewoond en gewerkt en overleed daar op 15 december 1675. Na zijn dood raakte hij op de achtergrond maar sinds het einde van de 19^e eeuw wordt hij tot een van de grootste schilders van de 17^e eeuw gerekend. De naam van dit erf is op 23 september 1986 door de gemeenteraad vastgesteld².

REMBRANDTLAAN

Rembrandt Harmenszoon van Rijn is op 15 juli 1607 in Leiden geboren. Hij was zoon van Harmen Gerritszoon van Rijn die molenaar was en van Neeltgen Willemsdochter van Zuytbrouck, een bakkersdochter.

Rembrandt is één jaar ingeschreven geweest aan de Academie in Leiden waar hij verschillende leermeesters heeft gehad. Rond 1625 deelde hij samen met Jan Lievens een atelier in Leiden. In juli 1632 gaat hij naar Amsterdam waar op 6 juni 1633 trouwde hij met Saskia van Uylenburch. In 1639 kocht hij het huis in de Jodenbreestraat 4 – 6 in Amsterdam. Dit huis, bekend als het Rembrandthuis, is onlangs geheel gerestaureerd. Het echtpaar kreeg vier kinderen waarvan alleen de zoon Titus in leven bleef. In 1642 overleed Saskia en kwam Rembrandt in grote financiële en persoonlijke problemen. Het moet

Mesdaglaan vanuit het zuiden.

1645 zijn geweest toen hij met Hendrickje Stoffels ging samenwonen waaruit dochter Cornelia is geboren.

Rembrandt heeft talrijke leerlingen gehad die later bekende schilders of etsers zijn geworden. Na een productief leven overleed hij op 4 oktober 1669 en is op 8 oktober in de Westerkerk in Amsterdam begraven. Zijn straatnaam is op 23 september 1986 door de gemeenteraad vastgesteld³.

MESDAGLAAN EN MESDAGHOF

Wie Mesdag zegt, denkt onmiddellijk aan het geschilderde panorama in Den Haag. Deze panoramische schildering is van Hendrik Willem Mesdag die op 23 februari 1831 in Groningen is geboren. Hij is getrouwd met Sientje die officieel Sina van Houten heet. Willem Mesdag kan gekenschetst worden als een veelzijdig kunstenaar. Naast schilder was hij ook aquarellist en graficus. Hij wordt gerekend tot de schilders van de Haagse School, een beweging van Haagse schilders die van 1870 tot 1900 romantisch realistische schilderijen maakten. Een voorbeeld is hiervan het genoemde panorama waaraan Theophile de Bock, George Breitner en zijn echtgenote Sientje, in de periode van 1880 – 1881 hebben meegewerkt. Op 10 juli 1915 overleed Hendrik Mesdag in Den Haag. Beide straatnamen zijn op 23 september 1986 door de gemeenteraad vastgesteld⁴.

JACOB MARISPLEIN

Het is niet bekend waarom de gemeenteraad juist aan Jacob Maris een straatnaam heeft gegeven. Hij is één van de vijf schilders, allen broers, die bekend zijn. Een mogelijk argument kan zijn dat Jacob, met de doopnamen Jacobus, Hendricus, de oudste was die op 25 augustus 1837 is geboren. De roots van deze schildersfamilie ligt in Praag. Wenzel Maresch trouwde daar in 1800 met de Amsterdamse Metje Smit waarna zij vertrokken naar Den Haag. Hun zoon Mattheus, geboren in 1805, staat als Marris in het gemeenteregister ingeschreven en de familienaam is dus een verbastering van de Poolse naam. Opmerkelijk is dat de naam van de volgende generatie met één r wordt geschreven. Jacob Maris, zoon van Mattheus, was naast schilder ook lithograaf en etser. Hij is evenals, Hendrik Mesdag een vertegenwoordiger van de Haagse School. Hij overleed op 7 augustus 1899 in de Duitse plaats Karlsbad. Deze straatnaam is op 23 september 1986 door de gemeenteraad vastgesteld⁵.

Jacob Marisplein vanuit het oosten.

VINCENT VAN GOGH LAAN

Zonder twijfel is Vincent Willem van Gogh één van de bekendste Nederlandse schilders. Hij is op 30 maart 1853 als zoon van een dominee in Groot Zundert geboren. Zijn levenspad begon niet direct als schilder. Eerst werkte hij als leerling in een Haagse kunsthandel van waaruit hij naar Londen en Parijs werd gezonden. Hij kreeg grote belangstelling voor theologie en werkte tot 1876 als hulpprediker in Engeland. In Nederland teruggekeerd wilde hij theologie gaan studeren maar hij haalde het staatsexamen niet en ging in de Belgische Borinage als prediker aan de slag. Daar werkte hij hard, fanatiek en leefde zoals de armste mijnwerkers. Deze manier van leven was niet in overeenstemming met zijn functie waardoor hij in 1880 werd ontslagen. In 1881 verlegde hij zijn fanatisme naar het tekenen en werkte dat jaar vanuit zijn ouderlijk huis dat toen in Etten was. Van 1881 tot 1883 kreeg hij les van Anton Mauve en leefde samen met Sien, een ongehuwde moeder, die veel model heeft gestaan voor zijn tekeningen. Van december 1883 tot november 1885 verbleef hij weer bij zijn ouders die toen in Nuenen woonden. Via Antwerpen kwam hij eerst in Parijs en later in de Provence terecht. Zijn leven is gekenmerkt door steeds terugkerende moeilijkheden met zijn omgeving en met zichzelf. Door zijn toch al labiel geestelijke gesteldheid kwam hij enkele malen in het ziekenhuis en in een psychiatrische instelling terecht. Ondanks dat is Van Gogh een van de grootste kunstenaars van de 19^e eeuw. Hij week bewust af van natuurgetrouwe weergave, van de werkelijkheid, ter wille van de symbolische uitdrukingswaarde. Zijn schildertechniek heeft veel invloed uitgeoefend voor de verdere ontwikkeling van de schilderkunst.

Op 29 juli 1890 overleed hij in Auvers sur Oise nadat hij op 27 juli op zichzelf een schot had gelost. Zijn straatnaam is op 23 september 1986 door de gemeenteraad vastgesteld⁶.

MONDRIAANERF

Pieter Cornelis Mondriaan is op 2 maart 1872 te Amersfoort geboren. Hij studeerde in de periode 1892 – 1897 aan de Rijksacademie in Amsterdam. Ook kreeg hij les van zijn vader en zijn oom Frits. In eer-

ste instantie schilderde hij in de trant van de Haagse- en Amsterdamse School. Na 1904 ontwikkelde hij een persoonlijke stijl waarbij hij bepaalde natuurlijke thema's steeds verder abstraheerde. Nadat Mondriaan kennis had genomen van het Kubisme ging hij naar Parijs waar hij zijn ontwikkelingen naar abstractie verder ontwikkelde. Door ziekte van zijn vader kwam hij in 1914 terug naar ons land en schilderde in die tijd zijn eerste abstracte schilderij gebaseerd op lineaire en geometrische motieven. Kenmerkend voor zijn verdere werk zijn de horizontale en verticale lijnen. Hij gebruikte uitsluitende de primaire kleuren rood, geel en blauw en zwart, wit en grijs als drie niet-kleuren. In 1938 verbleef hij in Parijs maar door de dreigende oorlog ging hij naar Londen en vervolgens in 1940 naar New York waar hij op 1 februari 1944 overleed. Pieter Mondriaan is een van de pioniers geweest van de abstracte schilderkunst. De naam van dit erf is op 23 september 1986 door de gemeenteraad vastgesteld⁷.

Bronnen:

RbV: Raadsbesluit Vleuten-De Meern

1. RbV 23-09-1986
2. RbV 23-09-1986
3. RbV 23-09-1986
4. RbV 23-09-1986
5. RbV 23-09-1986
6. RbV 23-09-1986
7. RbV 23-09-1986